

Lintulahdenkatu 10, 00500 Helsinki

puh. 0207434343, potilasvahinkolautakunta@pvltk.fi

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö

Hanketunnus STM 129:00/2014

Lausuntonaan potilasvahinkolautakunta esittää seuraavan.

1. Yleistä

Työryhmän tehtävänä oli uudistaa potilasvakuutusta koskeva lainsäädäntö huomioon ottaen lainsäädännön soveltamisessa havaitut puutteet. Lisäksi tehtävänä oli arvioida muutoinkin lain muutostarpeita lukuun ottamatta eläkeneuvotteluryhmän vuoden 2017 eläkeuudistukseen sisältyviä asioita.

Kokonaisuutena arvioiden työryhmän raportissa ei esitetä suuria muutoksia nykyiseen järjestelmään, vaan kysymyksessä on pääosin lainsäädännön selkeyttäminen ja modernisointi kuten raportissa todetaan. Työryhmä on kuitenkin keskustellut merkittäivistäkin muutosehdotuksista, mutta ei ole pitänyt perusteltuna pyrkiä toteuttamaan tällaisia uudistuksia ainakaan tässä yhteydessä. Joitakin laajennuksia on kuitenkin esitetty esimerkiksi lain soveltamisalaan, korvausperusteisiin ja potilasvahinkolautakunnan jäsenmäärään ja tehtäviin.

Lautakunta toteaa, että työryhmän esitys selkeyttää potilasvakuutusta, Potilasvakuutuskeskusta ja potilasvahinkolautakuntaa koskevaa lainsäädäntöä. Tämä auttaa entisestään toimintatapojen kehittämisessä tässä vakuutusmuodossa. Lautakunta pitää perusteltuna potilasvakuutuslainsäädännön kehittämistä työryhmän raportissa esitetyn suuntaisesti.

2. Lautakunnan aikaisemmat kannanotot potilasvahinkolain uudistamiseksi

Potilasvahinkolain uudistamistarve on ollut esillä jo pitkään erityisesti sen jälkeen, kun eduskunnan oikeusasiamies oli pitänyt potilasvahinkolakia eräiltä osin puutteellisena ja esittänyt lain korvausperusteiden täydentämistä. Lautakunta on aikaisemmin tuonut esiin käsityksensä mahdollisista muutostarpeista sosiaali- ja terveysministeriölle aikanaan antamissaan lausunnoissa. Lautakunta on muun ohessa pitänyt suotavana korvausperusteiden arviointia siten, että infektiovahinkojen ja hoidon kohtuuttomien seurausten korvauskriteerit olisivat lähempänä toisiaan. Työryhmä onkin käsitellyt asiaa ja esittämillään perusteilla päätenyt esittämään nykyisen sääntelyn säilyttämistä tältä osin. Kysymys lienee ennen kaikkea kustannusten lisääntymisen välttämisestä. Lautakunta on myös aikanaan esittänyt, että lautakunnan jäsenmäärää lisättäisiin, mihin esityksessä onkin päädytty. Myös esitetään säädettäväksi aikaraja sille, minkä ajan kuluessa Potilasvakuutuskeskuksen päätöksestä lukien on mahdollista pyytää lautakunnan ratkaisusuositusta. Tämä on lautakunnan näkemyksen mukaan tarpeellista. Ongelmalliseksi

saattaa nousta esimerkiksi kysymys siitä, mikä merkitys Potilasvakuutuskeskukselle esitetyillä oikaisuvaatimuksilla ja niihin annetuilla ratkaisuilla on määräajan alkamiseen.

3. Kannanottoja eräisiin erillisiin kysymyksiin

Potilasvakuutuslakia esitetään sovellettavaksi terveyden- ja sairaanhoitoon jokseenkin entisin kriteerein. Alueelliseen soveltamisalaan esitetään varovaista laajennusta. Jatkuvasti kehittyvä ns. etälääketiede voi tulevaisuudessa aiheuttaa ongelmallisia tilanteita lain soveltamisessa ja tarpeen jossain vaiheessa tarkentaa alueellisen soveltamisalan määrittelyä. Esitetyssä muodossa säännös lienee toistaiseksi riittävän kattava.

Korvausperusteisiin esitetään kohtalaisen merkittävää laajennusta, kun turvallisuudeltaan puutteellisten implanttien aiheuttamat henkilövahingot voidaan korvata potilasvakuutuksesta. Sen määrittäminen, milloin implantti on turvallisuudeltaan puutteellinen, ei aina ole yksikertaista. Esityksessä selvennetään, että potilasvakuutuslakia sovellettaessa implantin turvallisuuspuute arvioidaan itsenäisesti eikä se perustu sellaisenaan tuotevastuulain säännöksiin. Tämä todennäköisesti edistää tarkoituksenmukaisen korvauskäytännön luomista, vaikka säännös aiheuttaneekin alkuvaiheessa tulkintaongelmia. Sillä kuitenkin parannetaan potilaiden oikeusturvaa perustellusti.

Potilasvahinkolautakuntaa koskevaan sääntelyyn ei asiallisesti esitetä merkittäviä muutoksia. Lautakunta säilyy riippumattomana ja puolueettomana ratkaisusuosituksia ja lausuntoja antavana oikeussuojaelimenä. Selvyyden vuoksi potilasvahinkolautakuntaa koskevaan lakiesitykseen sisältyy aikaisempaa yksityiskohtaisempia säännöksiä muun muassa asian vireille tulosta, päätöksentekotavoista ja asian käsittelemättä jättämisestä. Lautakunta pitää perusteltuna säädöspohjan laajentamista.

Käytännössä nykyisin on ongelmia syntynyt eri lakien soveltamisedellytyksistä potilasvahinkoasioihin. Esityksessä on perustellusti pyritty poistamaan näitä ongelmia. Joissakin tilanteissa potilasvahinkoihin suoraan sovellettavaa säännöstä ei ole. Esimerkiksi Potilasvakuutuskeskuksen perusteettomasti maksamien korvausten takaisinperinnästä ei ole säännöksiä. Säännökset puuttuvat paitsi takaisin perimisen edellytyksistä myös esimerkiksi perusteettomasti maksettujen korvausten vanhenemisesta ja siitä, miten takaisin periminen toteutetaan. Tällaista sääntelyä ei lautakunnan havainnon mukaan ole raportissa esitetty.

Juhani Kaivola

potilasvahinkolautakunnan puheenjohtaja